

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55

№ 11 – януари 2001

Добиви и производство от основните селскостопански култури за стопанската 1999/2000 година

Добри добиви от пшеница и ечемик, трудна година за останалите култури

Добивите от пшеница и ечемик са добри през 2000 год. и производството от тях се увеличава. Добивите от останалите едногодишни култури, с изключение на тютюна, намаляват и производството им е по-малко в сравнение с предходната стопанска година. Особено ясно това е изразено при царевицата и слънчогледа. Следва да се има предвид, че не всички райони са засегнати еднакво от сушата. Техниките на производство еволюират в сравнение с миналата стопанска година.

Климатичните условия в началото на стопанската година бяха благоприятни за сеитбата на есенните култури, които устояха на сушата до прибирането на реколтата. Добивите от пшеница и зимен ечемик се увеличиха със 7% в сравнение с реколтата '1999, а производството нарасна с 8%. Добивът от най-важната житна култура

за страната - пшеницата се увеличи с повече от 10% в районите Варна, Бургас, Хасково и Монтана. В същото време, добивът намаля с 5% в зърнопроизводителния район Русе. Добивът от зимен ечемик се увеличи във всички райони, като в районите на Русе, Пловдив и Хасково увеличението е повече от 10%.

Основни добиви за най-важните райони производители (кг/дка)

Култура	България	02 Бургас	03 Варна	04 Ловеч	05 Монтана	06 Пловдив	07 Русе	09 Хасково
Пшеница	304	300	396	297	///	///	350	250
Зимен ечемик	282	292	///	291	///	229	338	269
Пролетен ечемик	254	290	///	276	///	180	382	194
Овес	116	110	///	157	105	82	///	///
Царевица за семе	146	///	179	70	128	///	146	///
Царевица за зърно	253	///	296	166	136	342	326	///
Царевица за силаж и за зелено изхранване	187	///	266	138	142	157	161	///
Памук - напояван	595	///	536	519	722	907	587	///
Памук - ненапояван	105	28	///	105	///	105	///	73
Слънчоглед	72	30	///	89	///	72	///	76
Тютюн	101	73	147	85	90	///	119	76
Картофи	178	129	///	///	///	138	210	187
	805	///	///	///	///	1 019	///	699

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Териториално разпределение на административните области по агростатистически зони

Агростатистическа зона	01 София	02 Бургас	03 Варна	04 Ловеч	05 Монтана	06 Пловдив	07 Русе	08 Благоевград	09 Хасково
Административни области	София - град	Бургас	Варна	Велико Търново	Видин	Пловдив	Русе	Благоевград	Стара Загора
	София - област	Сливен	Добрич	Плевен	Враца	Пазарджик	Разград	Кюстендил	Кърджали
	Перник	Ямбол	Шумен	Ловеч	Монтана	Смолян	Силистра		Хасково
				Габрово			Търговище		

Резултати и анализи

Производство 2000 год.

Култура	Площ хил.дка	Добив кг/дка	Количество тона
Пшеница	11 218	304	3 406 293
Зимен ечемик	2 172	282	612 172
Пролетен ечемик	96	254	24 284
Ечемик – общо	2 268	281	636 455
Овес	406	116	47 023
Царевица за семе	51	146	7 485
Царевица за зърно – напоявана	304	253	76 831
Царевица за зърно - ненапоявана	5 408	187	1 013 417
Царевица за зърно – общо	5 763	190	1 097 733
Царевица за силаж и зелено изхранване	507	595	301 475
Памук - напояван	6	105	603
Памук - ненапояван	91	72	6 581
Памук – общо	97	74	7 184
Слънчоглед	5 920	101	598 852
Тютюн	482	178	85 969
Картофи	256	805	206 052

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК 2000 и Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Ръстът на производството при ечемика се дължи на фактори, които не са свързани с увеличение на площите, тъй като площите заети с ечемик през 2000 год. са намалели с 6,8% спрямо 1999 год. Факторите, обособили този ръст са резултат от комплексните агротехнически мероприятия, проведени от стопанствата, както и на благоприятните почвено-климатични условия по време на сеитба и наливане на зърното.

Трайните засушавания от пролетта и лятото на 2000 г. се отразиха крайно неблагоприятно на пролетните култури и провокираха добивите им.

Единствено добивът на пролетен ечемик се е увеличил с 20%, но тази култура представлява само 4% от общата площ засята с ечемик. Увеличаването на добива от пролетен ечемик е съсредоточено в два района - Бургас и Русе, а във всички останали райони се наблюдава намаление.

Кои площи?

Данните за различните площи, използвани за оценка на производството се базират на анкета БАНСИК от 1998, 1999 и 2000 години. БАНСИК е годишна анкета на основата на териториална извадка, при която анкетьорите отбелязват използването и заетостта на земята върху близо 111 000 точки, които са винаги едни и същи и са разположени на равни интервали по земната повърхност. Използването на тези данни поставя проблеми в два случая. По време на провеждането на анкетата БАНСИК, анкетьорът може само да констатира, че дадена точка е заета с царевица, без да може да направи разграничение дали става въпрос за царевица за зърно, за семе или за силаж и зелено изхранване. Също така в началото на юни, анкетьорът трудно може да разграничи дали посевите с ечемик са пролетни или зимни.

Разпределението на различните категории на тези две култури не е константа. То е резултат от избора на земеделските стопани, които са повлияни от климатичните условия, ситуацията на пазара, както и от други стопански фактори.

Разпределението на различните категории ечемик и царевица върху обработваемите площи е получено като върху общата площ от анкета БАНСИК е приложено констатираното съотношение от анкета "Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година".

Производството на основната фуражна култура – царевица намалява с 45% спрямо 1999 година, независимо от увеличението на площите през 2000 г.

Сравнение на добивите

Култура	1999 (кг/дка)	2000 (кг/дка)	Изменение (%)
Пшеница	283.4	303.6	7.1
Зимен ечемик	263.4	281.8	7.0
Пролетен ечемик	210.8	253.7	20.4
Овес	165.2	115.8	-29.9
Царевица за семе	239.7	146.5	-38.9
Царевица за зърно - напоявана	430.4	252.6	-41.3
Царевица за зърно - ненапоявана	415.1	187.4	-54.9
Царевица за силаж и зелено изхранване	854.6	594.7	-30.4
Памук – напояван	209.3	104.7	-50.0
Памук - ненапояван	193.5	72.0	-62.8
Слънчоглед	117.1	101.2	-13.6
Тютюн	172.0	178.2	3.6
Картофи	972.0	805.4	-17.1

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Районът на Варна е повлиян по-слабо от сушата и добивът от царевица за зърно е незначително увеличен спрямо миналата година. Навсякъде другаде добивът е намалял - с повече от 50% за Русе, с 60% за Монтана и със 70% за Ловеч

Сравнение на производството

Култура	1999 (хил.тона)	2000 (хил.тона)	Изменение (%)
Пшеница	3 155	3 406	8.0
Зимен ечемик	566	612	8.1
Пролетен ечемик	60	24	-59.7
Ечемик – общо	626	636	1.6
Овес	94	47	-49.9
Царевица за семе	53	7	-85.8
Царевица за зърно – напоявана	181	77	-57.4
Царевица за зърно - ненапоявана	1 758	1 013	-42.4
Царевица за зърно – общо	1 992	1 098	-44.9
Царевица за силаж и зелено изхранване	878	301	-65.7
Памук - напояван	3	0.6	-80.6
Памук - ненапояван	21	6.5	-68.7
Памук – общо	24	7	-70.3
Слънчоглед	803	599	-25.4
Тютюн	92	86	-6.6
Картофи	269	206	-23.5

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК 2000 и Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Площта, засята с царевица за силаж и зелено изхранване, е по-малка от прогнозираната през 1999 г. Добивите в районите на Пловдив и Монтана са по-добри в сравнение с останалите райони, където добивите намаляват от 40% до 50%.

Слабата реколта от царевица може да затрудни изхранването на животните през зимата. Компесирането на фуражните култури ще бъде за сметка на пшеницата, независимо дали е хлебна или фуражна.

Площта, засята със слънчоглед през 2000 год. намалѐ спрямо 1999 год. (- 13%), което е повече от предвиденото. Общото производство също намалѐ с 25,4% в сравнение с 1999 год. В различните райони влиянието на сушата се отрази в различна степен върху средния добив, който е 101.2 кг/дка за 2000 год. Добивът във Варна остава стабилен. В района на Монтана се наблюдава увеличение със 7%. В останалите райони, добивите намаляват от 14 до 22%.

През 2000 год. шареният слънчоглед представлява само една малка част от общата площ на слънчогледа. Добивът от шарен слънчоглед е около 50% от средния добив за слънчогледа, т.е. между 44 и 80 кг/дка по райони, като средният национален добив е 48 кг/дка.

От посочените данни е видно, че слънчогледът е понесъл засушаванията по-леко от царевицата. За всички други едногодишни култури - овес, тютюн, памук и картофи, засятата площ е по-малко от предвиденото в края на 1999 год. Само добивът на тютюн се увеличава, но това не е достатъчно да компенсира намаляването на площите (- 9%) и производството намалява с почти 7%.

Добиви – реколтата'1999 и реколтата'2000 (кг/дка)

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Някои характеристики за реколтата'2000

Култура	Разлики между очакван и получен добив(%)	Влажност (%)	Примеси (%)	Сертифицирани семена (% стопанства)
Пшеница	13	12	2.9	57
Зимен ечемик	12	12	3.4	53
Пролетен ечемик	15	10	3.0	57
Овес	34	///	///	77
Царевица за семе	56	15	3.3	///
Царевица за зърно - напоявана	38	15	4.1	86
Царевица за зърно - ненапоявана	51	16	3.2	61
Царевица за силаж и за зелено изхранване	38	///	///	///
Памук - напояван	14	///	///	57
Памук - ненапояван	22	///	///	60
Слънчоглед	34	11	3.9	79
Тютюн	10	///	///	31
Картофи	42	///	///	57

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Влажността на зърнено-житните култури по време на прибиране на реколтата се движи в стандартните граници. Процентът на примесите е между 3 и 4%.

Сертифицираните семена са широко използвани за основните култури. Други анкети показаха, че при пшеницата и ечемика са използвани два основни сорта, които представляват по-голяма част от посевите. Независимо от това, остава висок процентът на стопанствата, които са използвали собствен посевен материал при пшеницата, което неминуемо се отразява върху нейното качество. Пшеницата с по-ниско качество ще се пренасочи към животновъдството за фураж.

Кои добиви?

По време на интервюто земеделският стопанин е отговарял на два въпроса за добивите от всяка култура:

- Добиви, прогнозирани преди прибиране на реколтата;
- Добиви, констатирани по време на прибиране на реколтата.

Разликата между двете стойности може да бъде обяснена с помощта на един или няколко взаимосвързани фактори :

- Загуби по време на жътвата;
- Външни фактори, които оказват влияние върху растежа и развитието на растенията в една или друга посока (изключителна година, дефицит, дължащ се на суша и други);
- Реколтираната площ е по-малка от площта, която е засята. В анкетата е отбелязана засятата площ, а земеделският стопанин не е питан за площта, от която е прибрана реколтата. Когато анкетаторът задава на земеделския стопанин въпрос за добивите, много често той не би могъл да ги определи точно и ги изчислява като функция от реалната продукция и общата площ за културата.

Пролетните култури (царевица и слънчоглед) трудно понесоха сушата, която започна от миналия април и продължи до прибирането на реколтата. Тази ситуация доведе до организирането на анкета, насочена към оценка на място на добивите от царевица за зърно и слънчоглед. Тази анкета (публикувани оценки в "Резултати и анализи" № 9 от август 2000) прогнозира около 340 хил. дка площи с царевица и около 280 хил. дка площи със слънчоглед, които не се реколтират по предназначение, а културите се използват за силаж и зелено изхранване.

След тези две анкети, от представените тук резултати е очевидно, че ниските добиви от царевица и слънчоглед са резултат както на намалените водни запаси по време на вегетацията, така и на факта, че не всички площи са реколтирани.

При следващите анкети ще бъде добавен въпрос за реколтираните площи, за да може да се прави сравнение със засетите площи.

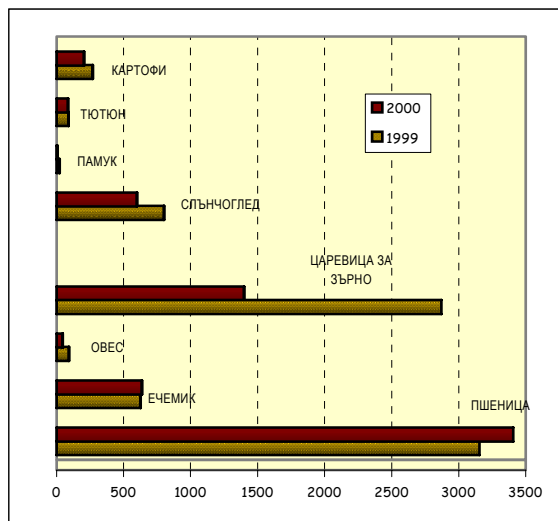
**Основни мероприятия по растителна защита –
реколта'2000**

Култура	Земеделски стопанства, използвали препарати за растителна защита(%)		
	Хербициди	Фунгициди	Инсектициди
Пшеница	46	7	7
Зимен ечемик	49	7	8
Пролетен ечемик	38	3	6
Овес	21	2	5
Царевица за семе	41	10	8
Царевица за зърно – напоивана	18	2	3
Царевица за зърно – ненапоивана	33	4	5
Памук - напоиван	40	0	10
Памук - ненапоиван	72	9	26
Слънчоглед	47	6	6
Тютюн	6	36	29
Картофи	17	15	57

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Основните мероприятия по растителна защита са предимно в посока за прилагане на хербициди, но все още едва половината стопани са ги използвали. Инсектицидите и фунгицидите са използвани от една четвърт от земеделските стопани върху памука, тютюна и картофите, но почти отсъстват при другите култури.

Производство 1999 и 2000 год. (хил.тона)

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК 2000 и Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

Използвани торове – реколта'2000

Култура	Земеделски стопанства, използвали торове (%)			
	азотни	фосфорни	калиеви	комбинирани
Пшеница	77	5	1	3
Зимен ечемик	72	4	1	3
Пролетен ечемик	62	2	1	2
Овес	33	1	0	2
Царевица за семе	61	3	0	3
Царевица за зърно – напоивана	72	1	1	4
Царевица за зърно – ненапоивана	47	1	0	2
Памук - напоиван	50	10	10	0
Памук - ненапоиван	61	4	4	2
Слънчоглед	37	2	1	3
Тютюн	77	2	1	0
Картофи	54	4	3	8

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основните култури за стопанската 1999/2000 година

По отношение на използването на торове, отговорите на земеделските стопани през 2000 год. не се различават съществено от данните от 1999 год. Подобренията в агротехниката са изключително в посока на използване на азотни торове. Дори комбинираните торове, чиято употреба изглежда се увеличава, остават съвсем малко използвани. Калиевите и фосфорните торове са слабо застъпени.

Методология

Публикуваните добиви са получени от анкета, провеждана втора последователна година от Отдел "Агостатистика" към Министерство на земеделието и горите и от деветте областни дирекции "Земеделие и гори", в които са назначени експерти по агостатистика. Анкетите са интервюирали 6 450 земеделски стопани, достигнати чрез 13 585 точки от обработваемата земя към анкета БАНСИК 2000. Тази извадка покрива близо 30% от обработваните площи, което осигурява добра представителност на изследването за основните култури и райони. Земеделските стопани са интервюирани за получени добиви по време на последната реколта и за посевите, реализирани и предвидени за следващата стопанска година.

Районите, цитирани в тази публикация са агостатистически зони, които отговарят на териториалното разпределение на областните агостатистически представителства.

Таблиците със сравнения са направени с данни от анкета "Добиви от основни селскостопански култури за стопанската 1998-1999 година.

Редакционно публикацията е приключена на 19 януари 2001 год.

Отговорник на публикацията : Нели Георгиева

Редакция: МЗГ, отдел "Агостатистика" - Снежана Петрова, Диана Атанасова, Василка Гълъбова, в сътрудничество с Ландсис

Композиция и печат : МЗГ, отдел "Агостатистика"

За повече информация : МЗГ, отдел Агостатистика

Тел./факс: 980 82 94 ; E-mail : agostat@mzgar.government.bg

Поредача "Резултати и анализи":

№ 6 – 2000: "Окончателни резултати за добивите от основни селскостопански култури за стопанската 1998-1999 година"

№ 10 – 2001: БАНСИК 2000, Окончателни резултати

№ 12 – 2001: Прогноза за посевните площи на основните селскостопански култури за стопанската 2000-2001 година